

Kohti avoimen tieteen opetussuunnitelmaa

5.12.2016 Tekijä [Jyväskylän yliopiston kirjasto](#)

Suunnitelmallinen tieteellinen tiedonhankinta ja -hallinta sekä avoimen tieteen toimintaympäristön tunteminen ovat keskeinen osa tutkimusetiikan mukaista tutkimusosaamista ja siten myös keskeinen tekijä opiskelijoiden kriittisen ajattelun taitojen kehittymisessä ja akateemisessa kasvussa. Kirjaston rooli tiedonhankinnan opetuksessa lienee tähän asti tunnustettu koko yliopistotasolla. Tulevassa Avoimen tiedon keskuksessa (Open Science Centre) tämän tehtävän merkitys laajenee ja vahvistuu.

Puutteelliset avoimen tieteen hallintataidot ja näiden periaatteiden laiminlyönti ovat este yliopistolle saavuttaa asetettu tavoite.

Avoimen tieteen ilmiöiden ymmärrys ja jalkauttaminen osaksi koko yliopistoyhteisön toimintaa on keskeinen haaste uudelle organisaatiolle. Ensimmäinen tehtävä onkin avoimen tieteen opetussuunnitelman laatiminen. Puutteelliset avoimen tieteen hallintataidot ja näiden periaatteiden laiminlyönti ovat este yliopistolle saavuttaa asetettu tavoite nousta kansallisen avoimen tieteen kypsyystasolle 5 alkavan TTS-kauden aikana.

Jyväskylän yliopisto on parhaillaan uusimassa opetussuunnitelmansa kaudeksi 2017-2020. Tämä tapahtuu nyt ensimmäistä kertaa samanaikaisesti kaikissa tiedekunnissa ja yhteisten linjausten mukaisesti. Tiedonhankinnan opetus ja hyvien tieteellisten käytänteiden hallinta sijoittuvat linjauksissa luontevasti asiantuntijuuden kehittymisen tavoitteisiin. Kirjaston opetuksen kehittäjät ovat ops-prosessia varten tuottaneet tausta-aineistoa näiden saavuttamiseksi, joista on keskusteltu yliopiston yksiköiden ja opintosuuntien kanssa. Keskeinen kirjastossa tuotettu dokumentti on [Tieteellisen tiedonhankinnan ohjausvastuut -suunnitelma](#), jonka avulla työn- ja vastuunjaosta voidaan sopia eri toimijoiden kesken.

Avoin tiede on jo läsnä opiskelijoiden, opettajien, tutkijoiden ja muun yliopiston henkilökunnan arjessa.

[Kirjaston tuottamissa oppimateriaaleissa](#) ja muissa aineistoissa avointa tiedettä osana tutkimusosaamista ja hyviä tieteellisiä käytänteitä on nostettu ja nostetaan esille. Avoin tiede on jo läsnä opiskelijoiden, opettajien, tutkijoiden ja muun yliopiston henkilökunnan arjessa, mutta kaikkia periaatteita ja vastuita ei ole riittävästi jalkautettu osaksi toimintaa.

Avoimeen tieteeseen liittyvät vaikuttavuuden ja arviointitapojen ymmärrys sekä tutkimuseettiset pohdinnat ovat akateemista asiantuntijuutta.

Tietämättömyydestä voi syntyä vääriä valintoja, puutteita ja ongelmia tutkimusaineistojen hallinnassa ja käyttöoikeuksissa, tiedon kriittisessä arvioinnissa, julkaisukanavien valinnassa ja viittauskäytännöissä. Näiden lisäksi avoimeen tieteeseen liittyvät vaikuttavuuden ja arviointitapojen ymmärrys sekä tutkimuseettiset pohdinnat ovat akateemista asiantuntijuutta, jota tarvitaan myös työelämässä ja kansalaistoiminnassa.

Opetuksen integrointia eri oppiaineisiin on kaikkien toimijoiden kesken vielä tarkennettava ja kehitettävä.

Avoimen tieteen osaamishaasteet on otettava huomioon entistä systemaattisemmin hyvien tieteellisten käytänteiden hallinnassa ja tiedonhankinnan opetuksessa. OPS2017-prosessissa on ilmennyt, että tämän opetuksen integrointia tarkoituksenmukaisesti eri oppiaineisiin on kaikkien toimijoiden kesken vielä tarkennettava ja kehitettävä. Niinpä Avoimen tiedon keskuksen OPS-tyo jatkuu saumattomasti OPS2017 uudistusprosessin rinnalla. Uusi OPS-tyo hankkeistetaan vuoteen 2020 saakka ja tavoitteina ovat:

1. tuottaa koko yliopiston kattava avoimen tieteen opetussuunnitelma sekä mallinnukset avoimen tieteen osaamisen kehittymisen arvioinnille ja palautekulttuurille. OPS kattaa siis opiskelijat, opettajat, tutkijat ja muun henkilökunnan.
2. kehittää ja testata Avoimen tiedon keskuksen ja yliopiston muiden yksiköiden välisille prosesseille toimintamalleja tutkimustaitojen opetuksen osalta. Keskeistä on tieteellisen tiedonhankinnan opetuksen vastuunjaon vakiinnuttaminen eri toimijoiden kesken lähtien käsiteanalyysistä ulottuen hyviin tieteellisiin käytänteisiin ja avoimen tieteen toimintamalleihin. Kaikille avoimen oppimateriaalin lisäksi opettajille ja ohjaajille kehitetään tukiaineistoja, joita yhteistyössä testataan. Erityisen tärkeää on varmistaa avoimen tieteen ilmiöiden ymmärrys ja oikeat toimintatavat koko yliopistoyhteisössä, jolloin myös tunnustetaan eri tieteenalojen mahdolliset omat sopimukset ja käytänteet.

Tavoitteena on, että alkavan suunnittelukauden loppuun mennessä koko yliopistoyhteisö tuntee avoimen tieteen periaatteet ja soveltaa niitä omassa työssään ja Avoimen tiedon keskus on vakiintunut yliopiston opetuksen ja tutkimuksen keskeiseksi kumppaniksi erityisesti tutkimusosaamisen varmistamisessa.

Mirja Laitinen